

הנאום של טקס פרסי אמ"י

ערב טוב קהל נכבד.

הלילה הזה הוא החגיגה שלכם ואני נרגשת לקחת חלק בחגיגה הזאת.

משמח ומרגש לעמוד כאן ולחלוק כבוד לזוכי פרס מפעל החיים של איגוד אומני ישראל לשנת 2018.

ההכרה במפעל חיים אינה דבר של מה בכך.

וכשהכרה כזאת מגיעה מעמיתים למקצוע, היא אפילו מרגשת יותר.

זהו פרס שיש בו נדיבות.

נדיבות של אמנים שמודים לקולגות שלהם עבור אין ספור רגעי חסד לאורך השנים.

אני מביטה בהרכב האנושי המיוחד של זוכי הפרס הערב והוא ראוי מאין כמוהו.

יש לנו קוסמת, רקדנית וכוריאוגרפית, שחקנים ושחקניות, במאים, זמרים וזמרות, קומיקאי ומפיק.

כל אחד מהם שינה אותנו, השפיע עלינו, ריגש אותנו והעניק לנו בפועל האמנותי חסד אנושי גדול.

אולם לצד הרב גוניות האמנותית המופלאה הזאת, חסר גיוון מסוג אחר.

עבור רובכם הפריפריה היא המקום הזה שמתניעים את האוטו ומגיעים אליו מדי פעם כדי להופיע.

אבל הפריפריה אינה רק מקום לכיתות רגליים והופעות מזדמנות.

הפריפריה היא גם קרקע פורייה לאמנות בועטת, חדשנית ולצערי גם רעבה.

רעבה להכרה מהסוג שאנחנו עדים לה הערב.

ומי ששבע מפרסים לא מבין את הרעב שמשתוקק להם.

ולעיתים השבע בז' לרעב.

כי לעיתים השבע כלכך שבע עד שהוא מביט ברעב ולא רואה דבר פרט לעדר בהמות.

אמנים יקרים, אם "האחר הוא כלכך אני" אז אני מציעה שתקשיבו לאחר, שתראו אותו באמת.

ה"אחר" הוא החרדי, "האחר" הוא הערבי, "האחר" הוא יושב הפריפריה וה"אחר" בעיקר רעב להכרה.

משרד התרבות בראשותי כבר שילש את תקציב התרבות של כל המגזרים שצינתי הרגע, עכשיו תורכם להעניק ל"אחר" גם הכרה אמיתית וראויה.

תקשיבו לאחר, אל תחרימו אותו.

אל תחרימו ישובים שלמים רק בגלל סיבות פוליטיות,

אל תחרימו את הציבור שחי בישובים האלה,

אל תחרימו פסטיבלים בפריפריה רק בגלל שהם מסרבים לתת במה לאלימות שמתחפשת לאמנות.

”התקומם עמי התקומם נגדם

לא די לי בפתרון של שלום

לא אוריד לעולם את דגלי

עד שאורידם מאדמתי

לך בעקבות שיירת השאהידים”

השורות האלה אינן אמנות, הן הסתה מפורשת לרצח וטרור.

זהו לא שיר אלא דף הוראות מדוקדק ומצמרר הקורא לשהיד הבא לרצוח חפים מפשע.

האם באמת אינכם מבינים את ההבדל בין חופש ביטוי לבין הסתה מסוכנת?

כמה מהר חלקכם מיהרו להציב את איום החרם על פסטיבל עכו שסרב לתת במה להסתה המפורשת הזו.

אבל אני רוצה לומר לכם - החרם הזה איננו אוונגרד.

ואין בו שם דבר חתרני או אריסטוקרטי.

החרם הזה הוא פוזה.

פוזה חמוצה.

אני מפצירה בכם אמנים יקרים - אל תתמכרו לפוזה הזאת, היא שקר.

בישראל של 2017 אין באמת אמנים מיוסרים שנרדפים על ידי השלטון בדיוק כפי שאין צנזורה על חופש אמנותי.

מדינת ישראל היא מדינה סובלנית ודמוקרטית, אבל היא גם מדינת חוק שאינה מאפשרת הסתה פרועה.

קבלו זאת כשיעור מבוא ללימודי אזרחות בחסותי...

ומתוקף תפקידי כשרת התרבות עלי לשמור על האיזון בין החוק לבין עידוד היצירה ואת זאת בדיוק אעשה.

לשמחתי התובנות הולכות ומחלחלות גם בקרב מוסדות האמנות – לאט אבל בטוח חוק המימון מופנם ומיושם ודי אם אציין לטובה את תיאטרון תמונע שבצעד מבורך דחה לאחרונה מופע הסתה שאין לו מקום על במה ישראלית.

עוד ארגון שתמיד בלט בהתנהלות שקולה ואחראית הוא הארגון המארח אותנו הערב.

ארגון שבחר דרך קבע בשיח ודיאלוג.

אמי הוא ארגון חשוב מאין כמוהו בעיקר כי הוא דואג לרווחתם ולזכויותיהם של אמני ישראל.

לא קל להיות אמן ישראלי, והדבר נכון שבעתיים כשמדובר באמנים מבוגרים שהקדישו את חייהם ליצירה ובכל זאת מתקשים להתקיים בכבוד.

מדי פעם אנחנו שומעים על אמן אהוד ומבוגר שנפטר בחוסר כל ומדי פעם אנחנו מכים על חטא ושואלים את עצמנו כיצד אפשרנו זאת כחברה.

אני רוצה לשים סוף למעגל הקסמים הכואב הזה.

אמנים צעירים שמתקשים בתחילת דרכם ואמנים מבוגרים ששימחו את הקהל משך חיים שלמים צריכים להתקיים בכבוד.

לשם כך, המשרד בראשותי מעצים מדי שנה את תקציב התרבות.

בשנת 2017 הוגדל התקציב ב 60 מליון שח ובשנת 2018 הוא יוגדל בעוד 50 מליון נוספים.

זאת לצד תוספות חד פעמיות העומדות על סך 285 מליון שקל במהלך השנתיים האלה שנועדו בין היתר לדאוג למנגנונים ושיתופי פעולה בין משרד התרבות לארגון אמני כדי לוודא שאמני ישראל יוכלו לחיות חיים של כבוד ולא של פחד בלתי פוסק מפני עוני או זקנה.

ולא אוכל לסיים את דברי הערב מבלי להתייחס למהפכה עולמית ומבורכת המתרחשת לנגד עינינו – יותר ויותר אנשים אוזרים אומץ ומספרים את הסיפור האישי והכואב שלהם על הטרדות מין שחוו.

לצערי התופעה הפסולה הזאת לא פוסחת גם על תעשיית התרבות והבידור, ואולי היא אפילו קיימת בה ביתר שאת.

די אם נסתכל על קשר השתיקה שמאפיין את התעשייה בהוליווד כדי להבין את גודל התופעה – אמנים מחפשים תעסוקה בראש ובראשונה, וכדי להיות מועסקים הם נאלצים לספוג לא פעם הטרדות ומעשים מגונים מצד גורמים בעלי השפעה וכוח בתעשייה.

פרשת הארווי ווינסטיין ופרשת קווין ספייסי מוכיחות שהתופעה הזאת חוצה מגדרים – גם נשים וגם גברים עלולים להיות קורבנות.

ואני מפצירה בכם אמנים יקרים – שברו את קשר השתיקה.

עליכם אמני להוות סביבה מוגנת ובטוחה עבור אמנים שמעוניינים לחשוף, עליכם להיות להם כתובת שומרת מפני הקווין ספייסי הישראלי שאולי יושב כאן הערב בתוך הקהל הזה.

אני רוצה לפתוח את דברי הערב בהצדעה לחלוצים השקופים, אותם חלוצים שנעדרו מדברי הימים של המפעל הציוני.

החלוצים השקופים שיישבו את השממה, שהפריחו את הנגב, שיצקו חיים של ממש, לתוך המדבר.

החלוצים השקופים שימשו כנכס ביטחוני והתיישבותי ראשון במעלה עבור מדינת ישראל.

ובכל זאת – כשבניהם ונכדיהם ישבו בכיתות בבתי הספר, הם לא שמעו עליהם דבר.

הם שמעו על בן גוריון, שמעו גם על שדה בוקר, ולא שמעו מילה על המשפחות שלהם שהגיעו בהמוניהם, בתנאים – לא – תנאים ונשארו שם בנגב, היכו שורשים, בנו ערים וקיימו המשכיות שחצתה דורות.

אך כשבני משפחותיהם למדו היסטוריה במערכת החינוך הממלכתית של ישראל, הם נאלצו להאמין כי אין להם דבר וחצי דבר עם הקמת המפעל הציוני בכלל ועם יישוב הנגב בפרט.

המילה "חלוץ" לא נקשרה עם המילה מרוקאי.

המושג "מיישב הארץ" לא התיישב טוב עם המילה "טוניסאי".

כל אותם חלוצים שהתמודדו עם מציאות קשת יום הפכו לנוכחים נפקדים ותרומתם האדירה ליישוב הארץ התפוגגה מאליה.

אבל הם עצמם לא התפוגגו, הם היו שם תמיד – הם היו "העול", "הבעיה", הצד האפל של ישראל הישנה והטובה.

עירת פיתוח זה לא קיבוץ, כך לימדו אותנו לחשוב.

דימונה זה לא דגניה, כך אילפו אותנו לשנן.

וזהו עוול שחייב לבוא על תיקונו.

זאת הסיבה שבגללה אני נרגשת במיוחד להיות חלק מהערב הזה.

ערב שאורגן על ידי "ברית יוצאי מרוקו" שהקדישה את פעילותה המבורכת בשנה האחרונה בנושא התיישבות עולי צפון אפריקה בנגב.

הגיע הזמן לספר את האמת על העלייה הנפלאה, העשירה והמגוונת הזאת של יוצאי צפון אפריקה.

עלייה שתרומתה הרוחנית, התרבותית והחלוצית, כן, חלוצית למדינת ישראל הודרה משך עשרות שנים.

משרד התרבות בראשותי הצטרף לעשייה המבורכת הזאת והשיק את מיזם מוזאוני עיירות הפיתוח שנועדו להוקיר בגאווה את האבות המייסדים.

התמונה החד צדדית הולכת ומתמלאת, החצי המודר הולך ונחשף, המרחבים האנושיים שהחברה הישראלית החמיצה הולכים ונגלים.

הגרעין האמיתי של החברה ישראלית – הוא מזרח ומערב.

לא האחד במקום השני.

האחד לצד השני.

אחת הדוגמאות המרהיבות ליופי השוכן בשילוב הזה היא תזמורת מזרח מערב.

בתזמורת הזאת צלילי הכינור, הצ'לו והקונטרבס משתלבים בהרמוניה עם הקאנון, הרבאב והמנדולינה.

עולים חדשים מצפון אפריקה מנגנים בה לצד עולים חדשים מחבר העמים.

יהודים וערבים הופכים את כלי הנגינה שלהם לשפה חדשה שאין בה גבולות ואין בה פילוג.

שפה שיש בה רק הרמוניה שמוצאת את דרכה אל האוזן ואחר כך אל הלב.

התזמורת של מזרח ומערב היא אחד הגשרים התרבותיים החשובים והמגוונים שקיימים היום בישראל.

התזמורת הזאת לקחה את הפיוטים שנשמעו עד כה בין כותלי בית הכנסת והעבירה אותם למרכז הבמה הישראלית.

בכך היא פתחה את שערי גן העדן של הפיוט הנושן ופיתתה עוד ועוד אוזניים ישראליות מכל הקשת להקשיב ולהתאהב.

בעשור האחרון התזמורת העשירה את המנעד האמנותי שלה והפכה לבית עבור מוסיקה ערבית, יוונית וטורקית.

היא אף הפכה לשגרירה ישראלית דרך הופעות בחייל והקליטה אלבומים מגוונים.

כך, באותה תזמורת ממש אפשר לשמוע מזמורים מספר התהילים, שירה עברית מימי תור הזהב בספרד, לאדינו, פלמנקו, מוסיקת עולם, מקצבים מעולם הבלקן ומוסיקה ישראלית בת זמננו.

כאשר נגן צ'לו יושב לצד נגן עוד שמנגן ללא תווים.

כאשר זמרת ערביה שרה בתזמורת שמורכבת מעולים חדשים מהמזרח ומהמערב.

כאשר כל זה קורה - אנחנו עדים לעושר התרבותי השלם שלנו.

ומעבר ליופי המוסיקלי, מדובר גם בסמל חברתי של גשר בין זהויות.

וזהו בדיוק החזון שמשרד התרבות והספורט בראשותי חרט על דגלו.

חזון תרבותי של פסיפס מגוון שאף חלק ממנו אינו מודר עוד.

כי הפסיפס הזה הוא אנחנו.

וכל חלק שנלקח ממנו- נלקח מכולנו.

בשל סיבות אלה משרד התרבות בראשותי פועל ללא לאות בכדי לתת מקום של כבוד לייחודן של המוסיקה הערבית והמזרחית.

הן בהגדלת תקציבים והן ביצירת הכרה מחודשת למוסיקה הנפלאה הזאת.

עד כה רק התזמורת הפילהרמונית זכתה להכרה בישראל כתזמורת לאומית, אולם לתחושת החברה הישראלית כולה הבשילה לקראת שינוי וגיוון.

התזמורת האנדלוסית אשדוד שאוחרת בכל הקריטריונים של תזמורת לאומית הגישה את מועמדותה ולטעמי, והגיעה העת להכיר בה ככזאת.

לא במקום אחותה הפילהרמונית, אלא לצידה.

אנו עדים לתקופה חדשה ומבורכת של שינוי ותיקון הן בחברה והן בתרבות.

זהו צו השעה.

בשלה העת להאיר את הצד האפל של הירח ולהפוך אותו לשמש המאירה שהיא אנחנו.

תודה רבה.

אני נרגשת לפתוח את הערב החגיגי והמוסיקלי הזה שכולו שמחה ועונג.

אני מביטה בקהל הנפלא שנמצא כאן הערב ורוצה להודות גם לאורחים המיוחדים ממרוקו וגאורגיה שהגיעו אלינו כדי לחלוק יחד חוויה תרבותית מיוחדת.

ובמיוחד אני רוצה להודות לד"ר שמעון אוחיון היקר שאת פועלו אנו מוקירים בערב המיוחד הזה.

אין זה סוד שבדברי הימים של המפעל הציוני היו חלוצים שזכו להכרה והיו חלוצים שקופים.

כולנו מכירים את החלוץ יפה הבלורית ותכול העיניים שבנה קיבוצים.

אבל כמה מעט אנחנו יודעים על תרומתם של החלוצים והחלוצות השקופים.

כמה מעט אנחנו יודעים על סולטנה או פרחא שהגיעו למדינת ישראל מתוך תחושת שליחות קדושה ותרמו את חלקן בבנייה ובחקלאות.

ארגון ברית יוצאי מרוקו הקדיש את פעילותו בשנה החולפת לחלוצים ולחלוצות האלה שהצילו את הנגב, יצקו בו חיים והפריחו את השממה.

הבנים והנכדים של סולטנה ופראחא לא שמעו עליהן דבר בשיעורי ההיסטוריה בבית הספר.

הם שמעו על בן גוריון, שמעו גם על שדה בוקר, שמעו על דגניה ואולפו לחשוב שלהם עצמם אין שום חלק בין מייסדי הארץ.

המילה "חלוץ" לא נקשרה עם המילה מרוקאי.

עיירת פיתוח זה לא קיבוץ.

אישה עם מטפחת זה לא חלוץ בחאקי.

דימונה זה לא דגניה.

חברים יקרים, זהו עוול היסטורי שחייב לבוא על תיקונו.

אני מביטה בצאצאים של החלוצים והחלוצות השקופים האלה שלא זכו להכרה בחייהם – הנכד של סולטנה מסיים את התואר השני ומנשק מזוזה.

הנכדה של פרחא מנהלת בית ספר ונוסעת אחת לשנה להשתטח על קברי צדיקים.

החלוצים והחלוצות השקופים לא רק יישבו את הארץ, הם גם גידלו באהבה, תבונה וחום את דור הישראלים היפים, אלה שדבקו במסורת לצד השכלה ואהבת הארץ.

אנחנו עדים לתקופה מיוחדת שבה המרחבים האנושיים שהחברה הישראלית החמיצה הולכים ומתגלים.

מדינת ישראל היא תמונה הרמונית של מזרח ומערב.

לא האחד במקום השני.

האחד לצד השני.

אחת הדוגמאות לכך היא תזמורת מזרח מערב.

בתזמורת הזאת צלילי הכינור, הצ'לו והקונטרבס משתלבים בהרמוניה עם הקאנון, הרבאב והמנדולינה ומוסיקה חוצת יבשות נרקמת ועולה.

עולים חדשים מצפון אפריקה מנגנים בה יחד עם עולים חדשים מחבר העמים ויוצרים יחד הרמוניה שמוצאת את דרכה אל האוזן ואחר כך אל הלב.

התזמורת הזאת היא גשר.

גשר שפתח את שערי גן העדן של הפיוט שנשמע בבית הכנסת והעביר אותו למרכז הבמה הישראלית.

והקהל הישראלי מצביע ברגליים – למוסיקה האנדלוסית מתווספים מדי שנה אוהדים חדשים שנהנים גם ממוזיקה ערבית, יוונית וטורקית, מוסיקת עולם, לאדינו, מקצבים מעולם הבלקן ומוסיקה ישראלית בת ימינו.

התזמורת הזאת איננה רק ערך תרבותי חשוב, היא גם סמל חברתי.

וזהו בדיוק החזון שמשדר התרבות והספורט בראשותי חרט על דגלו.

בשנה החולפת חנכתי את מיזם המוזיאונים לתולדות עיירות הפיתוח בכדי לחזק את המגמה המבורכת הזאת.

ולתחושותי בשלה העת להכיר גם בתזמורת האנדלוסית אשדוד כתזמורת לאומית לצד אחרותה הפילהרמונית.

כי הפסיפס הזה הוא אנחנו.

וכל חלק שנגרע ממנו- נגרע מכולנו.

צו השעה בחברה הישראלית הוא גישור בין זהויות וחשיפת תרבויות שהודרו במהלך השנים.

הגיע הזמן לחשוף את הצד האפל ולהפוך לשמש המאירה שהיא אנחנו.

תודה רבה.

נאום פרס לתרבות היידיש

ערב טוב קהל נכבד,
אני נרגשת לעמוד כאן ולחגוג אתכם יחד את אחת התרבויות העשירות, המרתקות והמגוונות שהעם היהודי הביא לעולם – תרבות היידיש.
משך עשורים רבים התרבות המופלאה הזאת לא זכתה ליחס הראוי לה בציבוריות הישראלית.
שפת היידיש סבלה מדימוי מיושן ונלעג.
היא נתפסה כמכשול ביצירת הצבר הישראלי החדש שאסור לייחס לו סממנים גלותיים.
גלות הפכה לזיכרון שיש להדחיק, מנהגים בני אלפי שנים הפכו לבושה.
שפות, תבלינים, מנהגי לבוש ומבטאים אופסנו חזרה אל תוך ארונות ההיסטוריה לטובת יצירה של משהו חדש.
אבל אין עתיד בלי עבר.
החברה הישראלית יכולה לצמוח וללבלב רק כאשר שורשיה נטועים עמוק באדמה.
ואת השורשים האלה אסור לעקור כי גם התרבות היא עץ השדה.
בשנים האחרונות אנו עדים לתקומה מחודשת –
הרגל הקרושה והקובה יוצאים מהארון.
זיניה וסולטנה אינן מביכות עוד אלא עומדות בגאון במרכזן של יצירות ישראליות.
הן הפשיטו את חלוק הפלאנל מארון הנפתלין ונעמדו מולנו בשיא תפארתן.
והן מסקרנות אותנו, מאתגרות אותנו, מצחיקות אותנו, ובעיקר מעשירות אותנו בתרבות שכלכך מיהרנו להדחיק.
הלאדינו והיידיש ניצבות זו לצד זו בגאווה, באור השמש, ומהוות השראה ליוצרים ישראלים צעירים וותיקים גם יחד.
ואת הרנסנס התרבותי הנפלא הזה אסור לעצור.
כמי שעומדת בראש משרד התרבות אני רואה בשימור והחיאת התרבות היהודית על שלל גווניה ערך לאומי חשוב.
ואני פועלת בהתאם.
בשנה החולפת הגדלתי את התמיכה במוסדות שמשמרים את הרוח החיה של מסורות העם היהודי, כולל המוסד הנפלא שמארח אותנו הערב.
והפירות לא אחרו להגיע.
כשהצגות שמשלבות בתוכן את הלאדינו והיידיש גם יחד, עולות על בימות ישראליות – אני רואה בכך את התמצית של מי שאנחנו היום.
של מי שהיינו פעם.

זוהי הגירסה שלי לכונך ההיתוך.

לא ביטול המורשת אלא החייאתה תוך שילוב יצירתי ומרענן בין מזרח למערב.

מהבחינה הזאת אני רוצה להודות לבית שמארח אותנו הערב, זהו בית טוב.

הרשות הלאומית לתרבות היידיש זוכה לתמיכת משרד התרבות כיוון שהיא עושה עבודת קודש.

ממש כמו אחותה – הרשות הלאומית לתרבות הלאדינו, היא משמרת ומחייה את הזיכרון היהודי.

והחברה הישראלית כולה יוצאת נשכרת מהפעילות החשובה הזאת.

בכוונתי להמשיך ולתמוך בגוף חשוב זה כמו גם בידישפיל מתוך תקווה להעניק לתרבות ולשפה הנהדרת הזאת את הכבוד הראוי לה בקדמת הבמה.

ולסיום אני רוצה לברך את הזוכים בפרס הערב, השחקנית ליא קניג והסופר פרופ' יחיאל שיינטוך ולהודות להם על פעילותם החשובה ורבת השנים.

תודה רבה וערב טוב {ביידיש, אם אפשר}.

כשאומרים מוות טרגי מתכוונים למוות כמו מותו של יוסף.

כל החיים עמדו לפני הבחור הצעיר, המוכשר והאמיץ הזה.

יוסף עותמאן התגייס לצה"ל, שירת ביחידה קרבית, וזכה ביושר בתעודת הצטיינות.

כחייל משוחרר יוסף בחר להצטרף לכוחות האבטחה, אפילו שכר יחידת דיור בהר אדר כשבליבו בוודאי תקוות של אדם צעיר, שאיפות פשוטות כמו הקמת משפחה, אולי תואר באוניברסיטה, החיים עצמם.

כל שאיפותיו ותקוותיו של יוסף נגדעו באחת על ידי רוצח שפל.

רוצח חסר אבחנה שבא לזרוע מוות אקראי ואכזר.

יוסף שילם בחייו ובכך הציל נפשות אחרות.

כך הפך הבחור הצעיר הזה לגיבור.

מותו הטרגי של יוסף בטרם עת ממחיש לנו את הסכנה הזדונית שבטרור, סכנה שאינה מבחינה בין דם לדם, בין עם לעם.

מול כוונותיו הרצחניות של מחבל עם נשק אף אחד אינו מוגן.

הישוב אבו גוש היה נוף הולדתו של יוסף עותמאן והדבר ניכר בו על כל צעד ושעל.

אבו גוש הוא אחד המקומות שמפחים תקווה באשר לעתיד החיים המשותפים בין אזרחים ערבים לאזרחים יהודים במדינת ישראל.

כולנו חולקים את אותו מרחב אזרחי ומדינת ישראל מברכת על הקיום המכבד בין שני העמים ומעודדת אותו בכל דרך.

תושבי אבו גוש הם ההוכחה הניצחת לכך שהמודל הזה אפשרי, עשרות בשנים חיים תושבי המקום הזה בשלווה ובפריחה כלכלית לצד שכניהם היהודים.

המחבל שגדע את חייו של יוסף הגיע מבית סוריק, ישוב הסמוך להר אדר.

ישוב בו קמים אנשים רבים בכל בוקר ועובדים לפרנסתם בישובים היהודים הסמוכים.

המצב הזה מתקיים באזורים רבים בארץ ודי אם נציין את אזור התעשייה ברקן שבשומרון, אזור בו אלפי ערבים מוצאים תעסוקה מגוונת ומכבדת שמעניקה להם פרנסה ראויה.

אך מדינת ישראל לא תאפשר עוד מודל לפיו אותם אנשים שנהנים ממקורות פרנסה ישראלים יהיו איום ביטחוני כלפי האוכלוסיה שמפרנסת אותם.

זוהי צומת דרכים בה הם יאלצו לבחור – או טרור או פרנסה.

אין גם וגם.

הגיע הזמן שהרוב המוסלמי הדומם החי בשטחי ישראל יפנים את המסר ויפסיק לדמום.

דממתו מחרישת אוזניים.

הגיעה העת בה כל בן בליעל שמתכנן לרצוח אזרחים חפים מפשע ידע שבמותו הוא לא יזכה לכבוד אלא להוקעה דווקא מבני עמו שיאלצו לשלם על הטרור המחריד באיבוד פרנסה.

מדינת ישראל תמיד בחרה ולנצח תבחר בחיים, בביטחון, בשגשוג כלכלי, בשיתופי פעולה ובכבוד הדדי.

אולם לצד זאת היא לא תכיל סכנה ביטחונית כמס שיש לשלם עבור כל אלה.

ובחרתם בחיים.

יהי זכרו של יוסף ברוך.